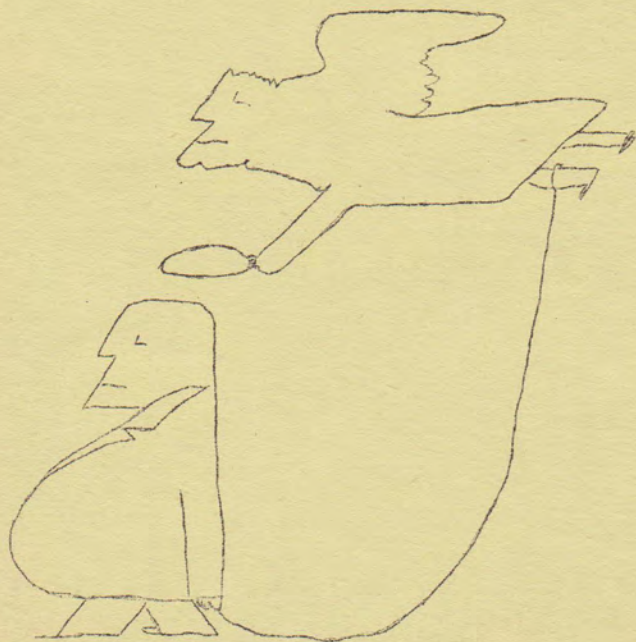

KAAS & BROOD nr 49 redaktieadres
lomanstraat 30 hs
nov/dec 1962 amsterdam z

KAAS & BROOD
nr 49 nov/dec 1962
uitgave van de
stud. societeit
olofspoort
keizersgracht 792
amsterdam c

redactie: toya van den bergh
marcel p.r. van den broecke
peter m. timmermans
joost van leeuwen

illustraties: marcel van den broecke.

stencildruk walibij duivendrecht

De Idee "een muziekvereniging in de Olofspoorst" is nu na enkele schijnbewegingen geconcretiseerd in de Subvereniging voor muziek van de S.S.O., kortweg "Toets" genaamd. Vooral de vroegere poging van Ed Kuiper heeft de aanvaarding der Idee bevorderd.

Toets houdt zich bezig met het mogelijk maken van musiceren in Olofspoorstverband. Er zijn op dit ogenblik twee kamermuziekgezelschapsjes. Vooral missen we strijkers in alle maten. Voor de Jazz komen er jam sessions, een vaste combo(?), een oude stijl band. Een drummer gevraagd.

De resultaten zullen te beluisteren zijn op de bekende "gezette tijden", dan wordt er een micro-concert gegeven, waar ook niet-olofspoorsterse musici uitgenodigd zullen worden. Verder wordt passiviteit geëxploiteerd op lezingen en platenavonden.

Aktieve musici, die zich nog niet blootgegeven hebben, kunnen dit alsnog t.o.v. het bestuur van Toets doen.

Namens Toets,
A.W.C. Veen.

Ten gevolge van het 49ste nummer van Kaas & Brood, schrijft de redaktie een prijsvraag uit voor het prachtigste gedicht, essay, of korte verhaal.

Voor de prijs gaan onze gedachten uit naar een feestelijke dis, of een boekenbon in kunstlederen band, of enige andere fraaie prijzen.

Leden van de redaktie en hun familieleden zijn niet uitgesloten van deelname.

Inzendingen aan het redaktie adres.

Is het nationaal-socialisme typisch Duits?

De algemene opvatting van Westduitse historici is dat het Ulbricht-regiem een voortzetting is van het Hitler-regiem. De doelstellingen van beide dictaturen zijn geheel verschillend de methoden dezelfde. Alle Duitsers worden ingeschakeld, in allerlei organisaties gedwongen, één partij is de baas, wie lauwheid tegenover het regiem laat blijken loopt kans gearresteerd te worden en een speciale behandeling te ondergaan. De persoonlijke vrijheid wordt vernietigd en elk individu wordt dienstbaar gemaakt aan een fictie: onder Hitler heette deze fictie: rassenstrijd, onder Ulbricht: klassenstrijd. In de concentratiekampen voor 1945 zaten niet alleen Joden, maar ook sociaal-democraten, christenen, vrijmetselaars en communisten, in de concentratiekampen van na 1945 niet alleen nazi's, maar ook liberalen, sociaal-democraten en communisten met een afwijking naar rech's.

Wij in Nederland spreken meestal van de Duitse bezetter, de Duitse onderdrukker, minder van de nazi-bezetter, de nazi-onderdrukker.

Zijn nu de Duitsers huichelaars door te beweren dat zij onder Hitler ook geleden hebben of generaliseren wij door de Duitser te identificeren met de nationaal-socialist?

In Duitsland is het nationaal-socialisme de noodsporang van het kapitalisme geweest. Nog in 1930, het jaar waarin de nationaal-socialisten van 15 op 107 zetels kwamen, hadden de sociaal-democraten 147 zetels, de communisten 79 zetels en de katholieken +70 zetels. Het rode blok vormde dus een geweldige oppositie en zo komt het dat de industrie haar hoop op Hitler gevestigd had. Industriëlen en hoge militairen hebben Hitler in het zadel geholpen, gesteund door een kiezerscorps dat voor een klein deel uit echte nationaal-socialisten bestond, voor een groot deel uit mensen die tot uiterste wanhoop gedreven waren, die wilden eten en in de gegeven omstandigheden voor ethiek niet ontvenkelijk waren.

Vaak hoort men zeggen dat het nationaal-socialisme in Nederland onmogelijk geweest was.

Men vergeet echter dat de hoge heren uit den Haag die op 5 mei hun lintjes opdoen en brallende redevoeringen houden over de Duitse horden, het koningshuis dat het Nederlandse volk in die moeilijke dagen bijstond, en meer van dat fraais, evengoed het nationaal-socialisme als laatste noodsprong gebruikt zouden hebben, indien er hier een machtige rode oppositie was geweest.

De heren liberalen hadden het geluk dat de S.D.A.P. de N.S.B. zo gevaarlijk vond dat zij zich met het kapitalisme verzoende.

Vaak hoort men het argument dat er in de vorige eeuw al Thule-gezelschappen in Duitsland waren die antisemitisch en racistisch waren. Deze verenigingen vonden hun aanhang bij kleine bourgeois, militairen en corpsstudenten en werden niet au sérieux genomen.

De rassentheorieën werden uitgevonden door de Fransen De Gobineau en Vacher de Lapouge en door de Brit H.S. Chamberlain.

Voor 1933 bestond de liberale democratie in Duitsland 14 jaar. Daarvoor de autoritaire democratie enkele decennia. De liberale democratie van nu bestaat 17 jaar. Een Franse racist heeft eens trachten aan te tonen dat het Alpine ras superieur aan het Teutoonse ras is. De Nederlandse hegeliaan, prof. Boland hield in 1921 een academische rede waarin hij zich richtte tegen de parlementaire democratie, het industrieproletariaat en de Joden. Een aartsreactionnair dus.

Hier heb ik een opsomming van allerlei feiten gegeven. Ik zou niet willen beweren dat het nationaal-socialisme op grond van deze feiten niet typisch Duits is. Daarvoor zou men jarenlang in Duitsland moeten wonen en dan in allerlei verschillende streken. Maar wanneer men het over "typisch Duits" heeft, waar moet men dan de grens trekken tussen Duitsland en de rest? Zou een inwoner van Nordhorn een mentaliteit bezitten, die agressief, reactionnair, racistisch, onverdraagzaam en anti-democratisch is en

een inwoner van Oldenzaal niet? Wat is het verschil tussen de bevolking aan weerszijden van de Duits-Zwitserse grens?

Het is allemaal erg moeilijk en alleen een ervaren ethnoloog zou hier een enigermate bevredigend antwoord kunnen geven.

Het blijft misschien moeilijk voor velen, maar laat men zo veel mogelijk proberen de Duitser als mens en niet als Duitser te zien.

J.W. v.d. Meulen

Marguerite.

Het is vreemd gesteld met mijn herinnering aan Marguerite. Soms vind ik haar terug in kleine dingen, een lichtval, een gebaar van een mij onbekende vrouw, de lach van kinderen die ze lief zou hebben gevonden. Deze herinneringsflitsen zijn niet scherp en pijnlijk, integendeel, ik laat mij er even door in slaap sussen, beleef een korte droom en ontwaak zeer vergevensgezind tegenover de realiteit. Overigens gaat dit verhaal niet over haar, maar over haar vriend, die ik Jan wil noemen om neutraal te blijven. Of vergis ik me?

Op school heb ik haar ontdekt, in een krijtbestofte klas, drie jaar te laat, De Grote Avond volgde, fietstochtjes, samen zwemmen, de wandelingen hand-in-hand langs de dijk die me te enthousiast leefde en woelde in het donker. Eén van de vele paartjes waren wij daar, maar achter de jachthaven was het stil, ik kende mijn stad. Daar zaten wij naast elkaar en ik streelde haar, met mijn blik voorlopig, exotische bloem in mijn groene paradijsje met de verre lichten en het kabbelende riviertje. We fluisterden elkaar onze monologen toe, hoewel dat niet nodig was. Maar stilte spreidt woorden hulpeloos naakt ten toon wanneer ze niet onder onze adem verborgen worden. En gezwegen kon er pas worden toen ze mij in m'n oor had gebeten en ik haar in de springende pijn hoorde zeggen: "Ik wil niet." Lang heb ik dat onthouden, jaren later kneep ik haar voor het laatst in haar oorlelletje en vroeg: "Je wilt niet?" en ik wist dat ze toen ook zou zeggen en dat de droom nu pas echt droom was geworden en

de vader was en te groot voor mijn p...
stulje gras aan het stinkende slootje.

En op een keer kwam ik in de Poort Jan tegen, wiens naam ik was vergeten. Hij herkende me, daarom groette ik en liep met hem op, de brug over, dan van de straat op de stoep springend achter elkaar tot op het Rokin waar de gidsen in de zon zaten te rekenen (Ik ben maar een wekkstudent, die in de vakantie wat bijverdient, I am a working' student who owes his study in this way during vacation, Ich bin nur ein Student der etwas zu verdienen sucht in den Ferien; er zijn geen Fransen gelukkig.). Hij sprak geanimeerd, ik luisterde vaag, knikte waar nodig en stak maar een pijp op in plaats van een sigaret. Het was druk. De mannen liepen met hun overjassen en colbertjes over de arm in de zon, meisjes bruinden schielijk hun benen onder het fietsen. Wij namen niet de woelige Reguliersbreestraat maar liepen door langs de Amstel. Ik had eigenlijk geen zin om met hem mee te gaan, maar hij vroeg: "Of wil je niet?" en toen was ik zo boos dat ik een heleboel wilde drinken, op zijn rekening.

Het Rembrandtplein bestaat uit zon, schaduw en mensen. Soms tenminste. 's Zomers, overdag, als de bonte kermislichten verborgen zijn achter bladeren en hel licht. Dan is het prettig praten, in een klein stoeltje, buiten, achter een glas pils. - Hoe is het met Hein en Kees of hoe ze mogen heten, zie je Karel nog wel eens? Weet je dat Piet en Han ook in Amsterdam zijn, ik zal je hun adres eens geven. Weet je nog, die keer dat het al eb was en we de hele nacht buiten op de plaat moesten overblijven? Dat feestje bij Bob, daar had je een mooi vrouwtje. Nooit meer gezien later. Haar adres heb je niet natuurlijk. Jammer. Ja, ik studeer wat, op 't ogenblik doe ik eigenlijk niets (Het verhaal speelt in Leiden omstreeks de jaren dertig. Een rode commissaris, een corpsjongen: "Ach, agent...., eigenlijk doe ik niets... mijn vader is zo poepiesrijk."). Wat feestjes bezoeken, een beetje wandelen in de zon ("Lieve vader, tot mijn spijt moet ik... het leven hier is duur.... een paar boeken, extra uitgaven: pak stomen, vroeg koud dit jaar...)

alstublieft... heel graag... zinnig zijn, uw zoon Jan"). Weet je wat, kerel, kom eens lunchen, gezellig zeg. Even noteren, zo dat staat er, au revoir. - De naam "Marguerite" is niet gevallen; ik ben teleurgesteld en nieuwsgierig, noteer zijn adres.

Ik herinner mij mijn laatste ontmoeting met haar. Een zonnige vakantie met lome avonden. Ik belde aan, ze deed zelf open, was begeerlijker nog geworden. Traag en zacht door de nacht lopen - weet je nog - ja, we wisten het nog; de pas verlangzamen en de stemmen laten dalen. -Nee, de bomen zijn hier grooid, kom maar mee. - zij kent de stad beter dan ik. - Tja, kindje - ze kijkt verongelijkt en ik streel haar naam - Marguerite, Marguerite. Marguerite.-

Naast elkaar in het gras zitten, en passant haar kussen. Ze laat zich achterovervallen en trekt me naar zich toe - Marguerite - (En nu, bijten, "Nee, ik wil niet." en dan mijn dansend lichaam tot rust laten komen in haar kreunen.) - Nee, zei ze, nee, dat niet - en op mijn vraag: - Ja, je kent Jan toch wel? Je was een lieve jongen, we waren erg jong, een beetje onbedachtzaam. Nee, nooit meer, je bent de enige geweest. Kijk niet zo trots, weet jij wie er morgen ten tonele komt? Jan niet, nee zeg, stel je voor! -

Het werden wilde weken. Jan sleepte me mee naar feesten; kroegjes, vrienden. Een kamer, rook, lawaai, gezichten. Een zaal, muziek, gepraat, gelach, andere gezichten. Een kelder, roken, drinken - een pilsje maar - flirten, vrijen, nieuwe gezichten. Geen Marguerite. - Je zult wel denken dat dit een hobby van me is (je vergist je, Jan, ik denk niet meer) Moet je horen, kerel, ik ben aan 't breken met m'n vrijgezellenbestaan. Eind deze week ga ik me verloven. (ik vraag niets) Binnenkort zal ik je aan haar voorstellen (is het dan al te laat?). - Drinken. Praten. De buitenlucht in, diep ademen en dan maar gaan slapen.

Nog een avond. - Geen succes gehad met dat vrouwtje? Je pakt het verkeerd aan, vent. Luister eens, ik ken de vrouwen. Als ze zegt: "Ik wil niet." (Ga door

Jan, ik luister!), dan moet je het erbij laten zitten. Neem nou die oude vlam van je, Marguerite. Heb ik overgenomen, vind je niet erg hopelijk. Mooi vrouwtje, lief en zacht, maar ze wou niet. Dan zeg je dag met het handje. En dan een ander geval...- Drinken, praten, lachen, harder nog ("Jan niet, nee zeg, stel je voor!") en kinderlijk blij inslapen.

P.M.T.

Vergeet maar liever dat
het water weer bevroren is
en de bomen omgehakt
en dat de dromen
onder het ijs verborgen zijn
en sterven van de kou
de vogels roepen
'snel, vlucht weg'
je denkt
ik moet sterk zijn
ik red 't wel
maar de muziek is afgelopen
en je dromen zijn verleden.

J.H.

Ik houd m'n adem in -
hier is het water zwart,
een malle eend alleen, wat kroos
het licht schuift in zichzelf:
de glazen sterren van een kaleidoscoop
een rode zon bloeit langzaam uit -

ik houd m'n adem in
maar voor hoe lang -

t.p.

In Artis kwam ik eens terecht in de akwariumzaal, een donkere ruimte met glazen wanden waarachter vissen zwommen in bleekgroen water. Eén opstelling trok in het bijzonder mijn aandacht vanwege de wandkaarten en het rijtje gloeilampen die erbij aangebracht waren. Schuifelend over de bodem van zand en kronkelend langs een rotswandje, bewoog zich de zogenaamde sidderaai, een beest dat zich van een grote paling onderscheidt door de mogelijkheid stroomschokken af te geven. Behalve om een prooi of een vijand te verlammen worden er voortdurend electriciteitstrillingen uitgezonden voor een soort van radar en een vernuftig systeem, aldus een van de wandplaten, vangt deze electriciteit op en doet een of meer lampjes aanflitsen. Ik heb langer dan een kwartier voor het akwarium gestaan, ik heb dreigende gebaren gemaakt en gekke gezichten getrokken, maar er is in die hele tijd niet een lampje aangegaan.

Aan deze ervaring moest ik denken bij het lezen van de gedichten, die Leo Ross gebundeld heeft in een uitgave van Em. Querido te Amsterdam: *L'amour* vert. Je kunt ze lezen, je kunt gezichten trekken, maar er gebeurt niks. Dat wil zeggen, er is natuurlijk wel een grote paling aan het kronkelen, maar er gaat geen enkel lichtje branden en daar was het je om te doen. Want op de flap stond te lezen dat het hier een stroomverwekkend dier betrof.

In de bundel rossooi vindt men een aantal typeringen van personen en steden, een stuk of tien panegyrieken op zon, zomer, liefde (begrippen die voor Ross ongeveer identiek zijn) en een aantal gedichten die naast liefde en zomer ook de andere jaargetijden met alle verdrietelijkheden vanden tot hun recht laten komen. Op de achterflap gewaagt de dichter van de ongecompliceerdheid en de zonnigheid van de lyriek. Een van zijn critici noemde dit een doodvonniss. Gelukkig is de genoemde typering onjuist en wel op een Ross typerende manier. Het is een voorbeeld van zijn geïnverteerde pretentie. Schijnbaar pretentieloos babbelt en grapjurkt hij erop

los (waarbij men in het oog moet houden dat voor een neerlandicus grapje en woordspeling synoniem zijn). Wat gezwijmel over de zon en over zijn liefdetjes, gelardeerd door lekkere brokjes zelfspot. Een aardig soort studentenpoëzie zou ontstaan als het geheel niet zo week was. Op een gegeven moment komt onder zijn bruine teint de angst en de onlust bleek opzetten, zonder dat deze in een navrante vorm gegoten wordt. Wel treft men die nadrukkelijke naïveteit, de gemaniëreedheid, de "speelse intelligentie", die hem ontmaskeren samen met zijn commerciële inslag die hem tegen modieuze homofiele gevoelens doen aanspelen. Hij houdt van de zon, van de lente, van jongetjes, maar het meest houdt hij van zichzelf. Hij zit in de huiskamer te praten met visite, maar als hij dan een paar zwaluwen ziet, stapt hij blij de tuin in. Dit wordt beschreven als een heldendaad en dat kan alleen iemand die zichzelf en zijn ongecompliceerdheid geweldig au sérieux neemt. De formule "lyrisch maar niet zonder intelligentie" moet hem voor ogen gestaan hebben. Maar "lyrisch" is bij hem "halfzacht en pretentieus" en "niet zonder intelligentie" "oppervlakkige spitsvondigheid." Het eerste denkt hij te verwerven door het aannemen van een Lodeizen-toontje, het tweede door b.v. geen enkele mogelijkheid tot ambiguïteit te versmaden. Een linke jongen, Leo Ross, maar net niet link genoeg. voor deze "wereld waarin wij vallen, dwars/door de mand van onze gedichten".

Ik wil niet zeggen dat Ross niet zit met dezelfde problemen van liefde en onmacht en angst als ieder ander. Maar als hij deze op de wijze van de poëzie wil bevechten, zal hij een groter eerlijkheid zich moeten verwerven. Hij draait zich er nu nog modieus onder uit. Je zou hem op je verjaardag kunnen vragen en veel plezier aan zijn versjes beleven, maar daarna zou je nog best een gebakje lusten, hoe morbide hij ook probeert te zijn. Zijn gedichten missen substantie, ze blijven niet op hun pootjes staan en ze zijn volstrekt vrijblijvend. Dat is het erge. Nergens zat Ross zichzelf echt op het spel.

Rilke stelde als eerste eis voor een dichter, dat er een noodzaak voor hem moest bestaan om verzen te schrijven. Verder is dan, of eigenlijk impliceert een werkelijke noodzaak dat al, een volstrekte eerlijkheid nodig en een aanzienlijk vakmanschap om tot voor anderen waardevolle resultaten te komen. Gedichten schrijven is heus geen mystiek stoeien met woorden. De waarde ervan wordt uiteindelijk echter uitgemaakt door de persoonlijkheid, de ernst en de eerlijkheid van de dichter. Al heeft Leo bij zijn debuut op het verkeerde ros gewed, er zijn aanwijzingen dat de mogelijkheden van een dichter in hem steken. Ik heb de indruk dat de meerderheid van zijn gedichten in "L'amour vert" jeugdwerk zijn en dat de begeerte om snel te publiceren hem heeft verleid deze op te nemen. Een gedicht als "Das verlassene Mädlein" of "Het ei van Colombine", vooral het laatste waarin zijn "speelse intelligentie" dieper gaat dan de oppervlakte, is gewoon goed. Het is helemaal niet erg om te spelen met taal en dat poëzie te noemen, maar het is zonde. Er kan zoveel meer bereikt worden. In een bespreking over de Poëzie van Blauerhoff formuleert Vestdijk iets van die mogelijkheden. In Maatstaf heeft Ross het aan de stok gehad met de "grand old man" en hij heeft van deze op een geweldige manier voor zijn broek gehad. Het is niet om nog eens een trap na te geven, maar omdat het een leerzame opmerking lijkt voor een jonge sidderaal dat ik met dit citaat besluit: "Hij behoorde tot degenen die de uitdrukkingsmiddelen, die zij aan de taal hebben toegevoegd, dienstbaar weten te maken aan het ontginnen van levensgebieden die voordien overgeleverd aan beeldloze willekeur, nu alle vertrouwdeheid verkrijgen van iets dat men al lang gekend meende te hebben. En deze taak, de taak om de helse, vijandige of walglijke omgrenzungen van het leven bij dit leven zelf stuksgewijs in te lijven, is die van de werkelijke dichter."

Duco.

P.S.

Ik had er graag meer van gemaakt, een essaytje of zo, waarin ik het meer zou hebben over poëzie dan

over Ross. Maar, och, ik ben er een beetje moe van geworden en ik zou uiteindelijk ook niet weten hoe het moest. Laat het Leo maar eens lezen, als je zin hebt en vertel me dan of hij mij een aardige jongen vindt, Groetjes,

D.

OPROEP

Voor de werkzaamheden t.b.v. de aanleg van een podium in de societeitsruimte is behoefte aan:

hout, instrumenten en werkkraft.

Wie een weg kent om aan stevig oud hout (balken bv) te komen, of betaalbaar nieuw en die instrumenten of tijd beschikbaar heeft in de maand januari, wordt verzocht zich te wenden tot:

Robbert Keegel, Nassaukade 366', of tot een der bestuursleden van de S.S.O.

(ingez. med.)

Lezers,

Wilt U dat QB blijft bestaan? Ja!

Wordt dan lid van de Stichting "Vrienden van QB" en neem U voor, zoals tallozen voor U gedaan hebben, vandaag nog Uw gulden over te maken op Giro: Q 100, t.n.v. de Stichting "Vrienden van QB".

En U weet het de Stichting maakt geen winst; de opbrengst gaat na aftrek van de administratiekosten naar charitatieve instellingen (bier voor onderontwikkelde gebieden).

QB wenst al zijn vrienden en bewonderaars een gelukkig 1963!

TWEE STEMMEN - TIEN GEBODEN

Met een zeer kleine meerderheid (20 tegen 18) heeft de ledenvergadering van 9 november de inhoud van de preambule '1957' goedgekeurd. Aangezien tegelijkertijd de vormgeving is afgekeurd, zal er een nieuw stuk moeten komen. Als richtlijn voor de makers van dit nieuwe stuk, dat naar de inhoud op de oude moet lijken zouden, de onderstaande stellingen kunnen dienen. Alle gehaald uit de preambule '1957'.

1. De Olofspoort dient het lidmaatschap van een B-kern naast dat van een A-kern te stimuleren.
2. Het is ongewenst dat een toekomstig intellectueel zich opsluit in een eng groepje geestverwanten.
3. De Olofspoort ziet haar taak in de vrijmaking uit sociale vooroordelen.
4. Een Goed Olofspoorter wil zich zelf worden.
5. Een goed Olofspoorter is bevrijd van angst voor het onverwachte.
6. Een G.O.P. is bevrijd van geijkte meningen.
7. De Olofspoort verwacht van haar leden hoffelijke openhartigheid.
8. Manifestaties van levenslust dienen altijd een spontaan karakter te behouden.
9. Alleen een centralistisch en tamelijk strak beleid kan onze vereniging voor desintegratie behoeden.
10. Doel van de kennismakingstijd: adspirantleden te selecteren en de in de preambule vermelde principes duidelijk te maken.

Uiteraard zijn deze stellingen uit veel langere, langdradiger, zinnen gehaald. Daarmee is echter niet gezegd dat ze uit hun verband zijn gelicht, en zo een subjectief beeld geven. Het kan nl nooit zo subjectief zijn als de integrale tekst. Lees zelf maar na. Er staat wat er wèl staat.

Egbert Warrles

Een man met een hartkwaal uit Aken
wou een eind aan zijn leven gaan maken.
Van 't idee werd hij dol
en zijn hart sloeg op hol
zodat hij het steeds niet kon raken.

m.

m